

halven dat eben wel consteert / dat by de Noordse Volkere / die lange booz de tyden der Mooren in Spanjen gekomen zijn / by na het eigenste gepactiseerd is; die 't mee niet minder doen konden / of peder van deze Natie moest sijn eigen Koning hebben; zo hadden / by boozbeeld de Mandalen Gunderic; de Sueben Hermeric; de Alanen Resplandian, &c. die nader hand dooz de Gothen booz 't gzoostste gedeelte wierden t'ondergebragt; gelijk de Koningen van Spanjen dan nog tot op den huidigen dag / haaz afkomst van Ataufl de I., Koning van deze Natie die ober deze Landen geheerscht heeft / reekenen.

Dit Land / of Koningrijk / word verdeelt in twee Comarcas, of Districten; als namentlijk in dat van Tavila, in het welke de Steden Tavila en Faro zijn; en in dat van Lagos, in het welke eerst Lagos, en daarna Silves, de booznaamste Steden zijn; by de welke men egter Castro-Marin, en Sagres welboegen mag.

Tavila, of Tavira, is een Stad in het Zupder gedeelte van Algaz-
ben / vijf mylen ten Westen van de Guadiana / daaz de zelve by Almon-
te in de Zee valt. Ze word beschermd dooz een Citadelle / en heeft
een goede Haven / aan de mond van de Riviere Xilaon. Sommige Land-
beschrybers nemense booz het oude Balsa, 't welk andere egter tot Al-
bufeira, een Burgt op de zelve kust gelegen / plaatsen.

Faro is van gelphen een Stad / aan de Zuid-kust van het Koning-
rijk van Algazben / tussen de Steden Tavila en Lagos; ses mylen van
de eerste / en elf mylen van de laatste. Ze heeft een Bisdom / wiens
kerkelyk gebied sig ober gansch Algazben uitstreckt / en selfs affhanke-
lyk is van Coora. Men neemtse gemeenlyk booz het oude Esuris, hoe-
wel Andreas Resendius het selve plaatst tot Xeres de Guadiana.

Lagos, in 't Latijn Laguum, Lacobriga, en Lancobriga, is mede
een Stad op de Zuid-kust van Algazben / omtrent vijf mylen van
Silves / en eben zo veel van Caap S. Vincent / tussen welke twee
plaatsen het gelegen is. De Stad zelve is gefortificeert / en word bo-
ben dien beschermd dooz een Citadelle. Ze heeft een goede Haven /
en is Hoofd-Stad van een District aan het welke sy den naam geeft /
zijnde in het Wester gedeelte van dit Koningrijk.

Silves, in 't Latijn Silva, en Silva is een Stad in Algazben / om-
trent de vijf mylen ten Noord-Oosten van Lagos. Silves had booz
desen een Bisdom / maaz het zelve is in den Jare 1590 getransfereert
na Faro; en de Stadt selve is / van wegen de ongesonde lugt die men
daaz in afemd / by na tot een Dorp gebragt.

Castro Marin, 't welk ten Oosten van Tavila leit / en omtrent een
myl van de Guadiana / heeft zonderling geen ander sterkte / als dat
het van wegen de rotsen by na ten eenemaal ontoegankelijk is.

Maaz van Sagres, het welke omtrent anderhalve myl van de Caap
S. Vincent gelegen is / moet men zeggen / dat het geen van de minste
plaatsen van dit Koningrijk is; dat 'er een talryk Bazntsoen ingehou-
den

62 Nieuwe Historische Reis beschryving van
den woord/ en dat 'er in deze gewesten geen plaats beter met groot ge-
schut/ als deze boorzien is.

Dus bezre gezien hebbende de Landen/ die het Koninkrijk Portu-
gaal/ in sig zelven zynde aangemerkt/ uitmaken/ zo dienden wy thans
nog wel te toonen/ wat Landen nog verder tot het selve behooren; of
die in andere gewesten gelegen zynde/ als Dependencien van deze Kroon/
moeten worden aangemerkt: om daaz dooz in 't verbolg/ van de in-
komsten en het vermogen van den Koning van Portugaal/ te beeter
te konnen oordeelen.

Depen-
dencien
tot het
Koning-
rijk Por-
tugaal
behoor-
rende.

De gezelde Dependencien zyn zeer aanmerkelijk: Want in den At-
lantischen Oceaan bezit het de Eilandén Azores, Madera, Porto Sancto,
en die van de Caap Verd: in de Ethiopise Zee/ die van S. Thomas,
en sommige na by gelegen; op de Kust van Congo/ Loanda S. Paolo;
op die van Conguebaz/ Melinde, Monbaze, Quiloa, Mozambique;
en op die van Sofala/ die van de zo genaamde Caffers. Op de Kusten
van Indien bezit hy de Steden Diu, Damman, Chaul en Goa. Ein-
delijk bestit hy in America de gansche Kust van Braziliën: wordende
om die reden de eerst gebooren Zoon van den Koning van Portugaal/
tegenwoordig Prins van Brasilië genaamd. Dooz dezen plagten de Por-
tugiesen ook meester te zyn van het Eiland en van de Stad Ormus,
maaz in den Jare 1622. heeft den Koning van Persten met hulpe
van de Engelschen/ haaz dezelve afgenomen: zo als de Hollanders met
Malacca, en een gedeelte van het Eiland Ceilon; waaz van de Portu-
giesen meester waren/ ook gedaan hebben.

Besluit.

Dit was het/ mijn Heer/ dat ik A Ed. ten opsigte van de gelegen-
heid van het Koninkrijk van Portugaal/ en van de Landen tot het selve
behoorende te seggen had; het eerste om dat het mijn boozname oogmerk
was; het tweede/ om dat het in het verbolg te pas sou komen: heb-
be ik de eere gehad A Ed. in het een en 't ander te behagen/ het selve
zal my zo veel te aangenaamer zyn/ en den arbeid niet weinig versoer-
ten/ die daazom genoodsaakt ben geweest aan te wenden. Ik ben
en blype /

MYN. HEER, &c.

VYFDE BRIEF.

Behelsende een beschryvinge van het Hof van den Koning van Portugaal, en van de Regeeringe van het selve Koningrijk, als mede van andere bysonderheden, zo tot het een, als tot het ander van die beide behoorende.

M Y N H E E R ,

Nat wy in onze voorstaande een omstandig verslag van het Koningrijk van Portugaal / en van de Staten tot het selve behoorende / hadden gedaan / zoo veresscht de oorde dat wy nu vervolgens toonen / dooz wse en op wat wyze / deze Landen geregeerd worden. En vermits de Koning van Portugaal niet alleen de eerste Persoon / maaz ook zo Souverainen Koning in dit Koningrijk is / als die van Spanjen / of een ander / in het syne : zo oordeele ik niet ondienstig te zyn / een naauwkeurige beschryvinge zo van sijn Persoon / als van sijn verdere gedrag / dooz af te laten gaan / om de rest met zo veel te meer behoeglykheid / een ieder op sijn plaats te konnen verhandelen.

Don Pedro de II. sijn tegentwoordige Majestest van Portugaal / wierd geboren den 25. April 1640. Hy quam aan de Regeeringe / onder den naam van Prins Regent, den 23. November 1667. na dat sijn Broeder / Don Alphonfus de VI. van de Staten van het Koningrijk was tot de Regeeringe ombequaam verklaard. En klom eindelyk op den Troon / als Successieur van den voornoemden sijn Broeder / na dat deselve / den 12. December, 1683. dezer wereld overleeden was.

Hy is van een sterke en vigoureuze complexie; kloek van Persoon / zelfs kloeker als van een gemeene lengte / en dik na proportie; 't welk egter niet en belet dat hy zo rad van lichaam / als sterk van kragten is: blykende dit klaazlyk uit sijn dagelykse exercitien / en uit de proebes die hy in al sijn actien van het een en 't ander komt te geven. Hy is van een staatig en behallig wezen / bergeselschapt met een zekere modestie / maaz in die grootsheid niet en blykt / die men in luiden van zulken rang gewend

Inleiding.
ge.

Geboorte van Don Pedro, tegenwoordig Koning van Portugaal.

Nauwkeurige beschryvinge van sijn Persoon, en gedraagsaamheit.

Is robuust,
maar tef-
fens van
een be-
vallig
wefen.
Schijnd
eenigfins
verle-
gen,
wanneer
men hem
aan-
fpreckt.
Sijn klee-
dinge.
Heeft
een goed
oordeel,
maar
helt
eenigfins
na droef-
geeltig-
heit,
Is zeer
devooot,
omtrent
den Gods
dienft.

wend is te ontmoeten. Hy schijnd eenigfins verlegen te zijn / als hy van veel menschen te gelyk gezien word : ook heeft men het zelbe geremazqueert / wanneer hy in 't publicg moest spreken / tegen luden met dewelke hy niet gewend was om te gaan. Hy draagt een lange swazte pruik / en als hy in het openbaar verschijnd / zo is hy altijd in 't swazt gekleedt / dragende een mantel / en een lange kante bef : zijnde dit de gemeene manier van kleedinge / onder luden van eenige distinc- tie in deze Stad. Op andere tyden gaat hy ook wel sonder mantel / en in het geouleurt gekleed ; insonderheid wanneer het de Pragmatica niet en belet ; 't welk een Ordonnantie is die ordze op de kleedinge steldt. Want somtijds worden ober dit subject Edicten gepublickeert / en als dan kleed sig de Koning op zulken wyze / als hy wil dat sijn On- derdanen zullen nabolgen.

Belangende sijn verstand / hy is van een vaardige bevattinge / en heeft een vast en doordringend oordeel. Hy is zeer geboelig van een zaak / vol gedagten / hangende eenigfins na de Melancholie / die zedert eenige Jaren merkelyk is toegenomen : hoewel men 'er de reden niet ligt van sou weten te ontdekken ; ten waaz dat de veranderinge / die zedert het oberpden van Karel de II. in Spanjen is voorgeballen / daaz merkelyk toe gecontribueert hadde.

Hy is gansch religieus / en een nauwkeurig onderhouder van de ty- den / die tot het plegen van debotten geordonneert zijn. Die gene die digt hy sijn Persoon zijn / hooren hem dikwils Paternosters en Ave- Maria's in sig zelven seggen ; ook laat hy een grooten pber / in 't bekeeren der Ongelooftige / blyken / en hangt seer veel aan de Missionarissen / die ten voorscheyben einde van hem worden uptgesonden. Zelfs en ge- loofd hy niet / dat het beneden sijn rang en sarsoen is / sig te bemoeven / om die gene die in Spanjen en elders vooz Ketters te boelastaan / tot het Roomsse Geloof te doen wederkeeren / ook moet men bekennen dat hy volkomen Charitabel is / en dat tot dergelyke oogmerken groote sommen van hem besteed worden.

En by
uitstee-
kendheit
matig in
eeten en
drinken.
Hy
drinkt
noit wijn
nog kan
die gene
die sulks
doen,
niet ver-
dragen.

Hy is heel matig in sijn eeten / en spijft gemeenlyk alleen / worden de maaz van sommige Persoonen / die tot de bedieninge van de tafel noodig zijn / opgewagt. Sijn geregten zijn heel zober / en maaz als vooz een enkele Persoon toegeregt. Hy dzinkt niet anders als water / en heeft noft wijn nog eenigen sterken dzank geproefd : en sijn afkeer tegen den wijn is zoo groot / dat hy die zelver niet alleen niet dzinkt / maaz dat hy ook alle die gene die omtrent hem komen / verpligt een dierge- lyke abstinentie te onderhouden : tot zo bezre dat wanneer luden van aansten / of wie 't sou mogen wezen / wyn gedronken hadden / niet zou- den durben te Hoof komen : want den Koning soude het aan den reuk merken / en niet nalaten sijn ongenoegen daaz ober te betoonen. Maaz ook bind hy niet veel moeite / sig daaz omtrent te doen gehoozamen : want de luden van dit Land / insonderheid luden van aansten / en ook alle de gene die eenige zoze vooz haaz credit en reputatie dzagen / wag-

ten sig alle van Wyn te drinken : inboegen dat ik niet en geloobe / dat 'er een Natie in Europa is / die sig van het schandelyke laster van dronken drinken zo seer myd / als die van de Portugiesen ; niet alleen om dat het met de gewoonte der Spanjaarden in 't algemeen zoo wel over een komt / maar ook insonderheid / om dat de Koning haaz met zoo ernstigen exempel voorzgaat.

Egter heeft men geen reden / om de matigheid van den Koning in een ander opsigt zoo seer te roemen / als in het tegenwoordige / en wel ten opsigte van sommige verboden bezmakelykheden / die men weet dat in Spanjen en Portugaal zoo gemeen zyn / dat men geloofd dat dese Natie Bacchus expres heeft uitgebannen / om maar alleen booz Venus plaats te maken ; en aan dese vermakelykheden / segd men dat den Koning ten eenemaal is overgegeven ; zelfs meend men , dat zyn Majesteit niet altyd vry is geweest van de qualen , waar meê de geseide vermakelykheden veelyds vergefelschapt zyn. Maar de selve worden in dese Landen zoo weinig geagt / en syn effectieve ook van zoo weinig belang / dat men 'er onder luiden van een mindere rang seiden een Medicyn overhaald ; moetende dit aan de subtielheid van de lugt / en aan de matige levens wyse van desen Landard / worden toe geschreven.

Nooit heeft men gehoord / dat den Koning een Maitresse had / die hy opentlyk daar booz erkende / en boven andere gunst beweeg / uitgesonderd een Franse Dame / die 'er sekerd eenigen tijd de naam van heeft gehad ; zynde die gene met de welke hy desen handel gedreven heeft / doozgaans van het gemeenste slag geweest / van allerhande couleur / en byna van een oneindige menigte.

Het ongeluk heeft gewild / dat de trouwelen en inconvenienten / die gedurende syn jonkheid voorzielen / belet hebben / dat hy in geen studien is opgebracht / hebbende daar van ook nautwelyks de minste beziginselen. Egter spreekt hy goed Spaans / en bediend sig van dese taal / zoo dikwils als hy met uitheemse te doen heeft / en dat die hem daar toe occasie geben. En belangde de Portugiese taal / de selve spreekt hy zoo volmaakt / dat men niet en geloofd dat 'er iemand in het gansche Koninkryk gebonden word / die de selve netter / vaazdiger / en eierlyker spreekten kan. Ook heeft hy sig selven dooz de dagelykse oeffeninge zoodanig geperfectioneert / dat de uitheemse Ministers sig over syn bequaamheid in 't verhandelen van zaken moeten verwonderen. Want sy bevinden in de audientien die sy by hem hebben / en die aan dit Hof al seer dikwils voorvallen / dat hy seer ligt begrypt / 't geen men hem voorszeld / van hoedanigen natuur de zaak sou mogen wesen / en dat hy opstaande boet daar over raisonneert met veel gemakelykheid. Nooit spreekt hy buiten propos / maar antwoord altyd net op 't point waz van gesproken word ; en als het 'er op aan komt / zoo behandeld hy de zaken waz over vershil is met zoo veel vaazdig-

II Deel.

A

vaz-

Heeft een goede bevattinge , en antwoord op alles met een groote vaardigheid.

Is evenwel omtrent andere dingen , zo matig niet.

Maar een uitstee-kend liefhebber van de Vrouwelyke Sexe.

Venus siekten waarom zoo weinig geagt in dese Landen.

Maakt weinig onderscheid , omtrent syn Meestressen :

Is niet opgebracht in eenige Studie. Spreekt egter goed Spaans , en volmaakt Portugies.

66 Nieuwe Historische Reisbeschrijving van
vaardigheid en bequaamheid / als iemand van haaz allen doen sou
komen.

Is geen
liefheb-
ber van
Studien
in plaat-
se van
dien,
waarin
syn mee-
ste ver-
maak
neemt?
Weet al-
les wat
'erin de
Stad om
gaat.

Ondertussen siet men hem nooit met lesen of studeren besig zyn /
maaz in plaats dat hy zyn geest met diergelyke uitspanninge sou ver-
maken / zoo besaam zyn meeste vermakelykheden doorgaans in eenige
lichamelijke exercitien. Laat het den tyd niet toe / sig van diergelyke
te bedienen / zoo houd hy sig nog met minder vermakelykheden besig.
Ten exempel / wanneer de affaires van zulken of zulken dag zyn
afgedaan / zoo laat hy / in plaats van ander geselschap / waaz me-
de een Dozt sig op een berter wyse vermaken kan / niet alleen sommi-
ge jonge luiden uit den Adel / maaz selfs uit luiden van een veel min-
der rang by sig komen / die hem vermaken met allerhande loopjes /
nieuwigheden / en intrigues te verhalen / die in de Stad zyn voorge-
ballen : zoo dat men sekerlyk geloofd / dat 'er groot nog klein / en
van wat natuur de zaak sou mogen wesen / of wiese ook sou mogen
aangaan / 's daags in de Stad gebeurd / waaz van den Koning niet
's abonds op die maniere kennis heeft. En dit schynt hy of van syn
Broeder / Alphonfus de Sesde / obergeerst / of met den selven ge-
meen te hebben : zynde dit een van die misslagen / aan welke dien on-
geluktigen Koning onderhevig was ; hoewel die met veel grooter ex-
ces en buitenspoozigheid van hem gepleegd wierden / als in 't vervolg
misschien nog nader van ons getoond sal worden.

Is een
groot
liefheb-
ber van
jagen en
te paard
ryden.

Dit / segge ik / zijn zijn dagelykse vermakelykheden / maaz wan-
neer hy volkomen van affaires ontslagen is / en een bypen tyd heeft /
zoo bestaat zijn grootste vermaak in 't jagen / en te paard te ryden ;
maaz insonderheid scheidt hy behagen in 't bevegten van de Stieren :
zijnde dit een exercitie / waaz in hy zoo wel zijn kloekmoedigheid / als
sijn addeesse toonen kan ; hoewel een ieder wenschte / dat hy sijn dier-
bare persoon daaz omtrent wat minder exponeerde.

Wan-
neer, en
met wat
gesel-
schap hy
ter jagt
gaat?

Wanneer hy ter jagt gaat / zoo neemt hy doorgaans de Koningin-
ne mee / om haaz deelgenoot van dat plaaisier te doen wesen : zynde
den tyd die tot dese vermakelykheden gesteld is / gemeenlyk tusschen
Kersmis en Dasterabond ; als wanneer het gansche Hof na Salva-
terra gaat / zijnde een Lusthuis van den Koning / in de Provincie van
Alentejo / omtrent twee mylen van Lissabon.

Is de be-
ste Ruit-
er van syn
Koning-
ryk.
Meester
van dese
Kunst.
En bo-
ven alle

Maaz behalven dat sijn Majesteit zijn grootste behagen scheidt / in
te paard te ryden / zo bestierd hy een paard zoo wel / dat 'er nau-
weliks een in syn Koningryk gebonden word / die het selve bequamer
doed als hy ; hoewel 'er by na niemand is / die het vermogen heeft
een paard te houden / of hy leerd het selve. Zyn Majesteit heeft ten
voorszreven einde / dat is / om zig in dese exercitie te oefenen / een
byplaats die aan sijn Paleis vast is ; hoewel hy doorgaans liever tot
Alcantara is / zijnde een Lusthuis even buiten de Stad gelegen.
In dese plaats is het / waaz in den Koning het vermaak neemt
van die exercitie / op welke hy het meeste van allen geset is ; zynde
het

het gebegt met de Stieren: en men meend / dat hy daarom zo grooten geset op
 liefhebber van het tepaazd ryden is / om dat het selve zoo noodig tot dese het Stie-
 exercitie is. ren ge-
 vegten.

Hy loopt in een volle Courier / met de lancie in de hand / op dese
 verwoede beesten aan / met een adresse en kloekmoedigheid die won-
 derbaarlyk is: maaz het ergste van allen is / dat hy geen genoeg
 neemt / met het selve alleen te paazd te doen / maaz hy gaat 'er ook
 dikwils selfs te voet op los; het welke hem meer als eens in gebaaz
 van syn leven heeft gebragt. Om hierin eenigzins te voorzien / zoo
 heeft men in de barriere / of het staketsel dat om de begplaats / 300
 maakt is / aan alle kante openingen gemaakt / waa? door den Ko-
 ning sig in tijd van nood / of zoo wanneer den Stier de geheele ober-
 hand krygt / salberen kan. Daar-en-boven sijn de omstanders al-
 tijd gereed / om op de minste disordyze diese gewaa? worden / den Ko-
 ning te hulpe te komen. In dese gelegenheid siet men het gansche
 liehaam van alle den boozmannen Adel / die als dan tegentwoozdig is /
 elk om stryd syn best doen: de eene vat den Stier by de hoozen / de
 andere by den hals / een derde by de staart / en zoo verbolgens / na
 dat elk sig het eerste en gereedste van het een of andere / versiekeren
 kan. Egter moet men bekennen / dat siederd eenigen tyd herwaazts /
 den Koning niet zoo seer op dese exercitie is geset geweest / ten min-
 sten dat hy de selve zo dikwils niet heeft bygewoond / als wel wooz-
 desen: niet / zoo seer wegens eenige verminderinge van zyn natuur-
 lyke vigeur en kragten / als wel nit teederheit en complaisance wooz
 de Koninginne; de welke zoo vzoeg niet hoorde / dat den Koning niet
 gemelte exercitie tot Alcantara besig was / of sy niet haaz Carosse in-
 spannen / reed na Alcantara toe / en wist zo veel te weeg te vzen-
 gen / dat aansonds dit vermaak geeindigd wierd. Zederd die tijd /
 segge ik / heeft den Koning sig door de Koninginne laten bewegen /
 om dit dangereuse vermaak zoo dikwils niet tot Alcantara te gaan
 nemen. Eventwel en belet dit niet / dat den Koning sig by de opent-
 lyke Stieren gebegten niet sou laten vinden / en sulks gedurende den
 tyd van drie agter een volgende dagen / hoe lange men hier gewoou-
 is dese Psesten te continueren: misschien zoo seer / om door de tegen-
 woozdigheid van syn persoon / zyn Onderdanen te behagen / als om
 sig selven vermaak aan te doen: zunde de Portugiesen immers zoo
 seer geset op dese schouwspelen / als alle de andere Spanjaarden.

Hierom is het een oude gewoonte / en die gedurig word onderhou-
 den / dat de Kamer van Lissabon / ter eeren van Sint Antony, Pa-
 troon van dese Stad / of ter occasie van de geboorte van een Koning-
 lyke Prins / of Princesse / het Volk een Stieren gebegt geeft: heb-
 bende den Koning sig siederd eenigen tyd van dit woowensel bediend / om
 alle jaren een diergelyke aan het Volk te geven: hoewel de ware / en

J 2

en waarom? Menigvuldige Stieren gevechten tot Lissabon. Tot wat einde
 namelyk gegeven worden? die voor-
 woordig,

miffchien ook de eenige reden daar van is / dat dese Ffeesten een aanmerkelyke fomme gelds opbrengen ; en dat van wegen de groote menigte van Schouwtonnelen / die men aan alle kanten van de groote plaats van het Paleis opregt ; en van welke men volkoniën verfeekerd is / datse alle wel beset / en na gelegenheid van plaats en personen / duur genoeg betaalt sullen worden. Want zoo ras word het gerugt niet verspreid / dat 'er een Stieren gevegt tot Liffabon wesen sal / of het Volk bloed 'er van alle kanten met menigte na toe / geen geld zoo lief hebbende / datse aan dese vermakelykheden niet besteden souden. De Koning dan heeft 'er de naam van / dat hy het Schoutwspel geeft ; maa; het Volk heeft 'er de daad van / dat sy het geld geven.

Plegetykheden by dese Feest onderhouden.

Alles tot het Schoutwspel gereed zynde / zoo vertoond sig den Koning en de Koninginne / met de jonge Prinzen / op een Balkon / 't welk buiten een van de vensters van het Paleis gemaakt is : hebbende een Edelman by sig / die syn ordres ontfangd / en de selbe geeft aan een ander Venster / belangende het gedrag dat den Ridder moet houden / en wat verders ten opsigt van de Stieren moet worden waargenomen. En niet tegenstaande den Koning gedurende den ganschen tyd van het Schoutwspel neer sit / zoo is hy egter zoo seer met het selbe ingenomen / dat de gene die onder syn Balkon zyn / hem dikwils distinctelyk de conduite van een Ridder hooren pypsen / wanneer hy den eenen of anderen Stier een vzaiben en handigen slag heeft toegebragt : tot zoo verre dat die gene / die met eeren uit dit strydperk gaat / desz anderen daags op de minnelykste en beleefdsie wyse van den Koning onthaald word / en van nu af aan op syn toekomende abancement staat kan maken.

Twee geestige Kampvegters, in een Stieren gevegt, en wat 'er van de uitkomst van een ieder was.

Ik hadde Ik Ed. ter occasie van de Stieren gevegten van Madrid / gesegd / dat niemand als 'en Ridder daar te paarde verschynen mogt ; maa; ik hadde byna vergeten daar by te voegen / wat list twee Kampvegters / in den jare 1655. versonnen hadden / om 'er elk met ses voeten te verschynen. De eene was een jongeling van Valladolid ; die een Os tot syn woornemen verkooren had / misschien om dat hy van een seker Bucephalus van Alexander de Groote gehoord hadde ; de andere was een Boer van syn Ambagt / en derhalven zoo hoog niet gestudeerd zynde / had een Efel tot syn Ridderschap verkooren. Die met den Os trad de eerste in het Strydperk / hebbende nog iemand te voet by sig / die syn Lancie droeg / sonder twyfel om de staatie zo beel te grooter te maken. Zoo ras en was hy in het Perk niet gekomen / of hy reed regelreht na den Koning toe / en na een diepe reberentie booz syn Majesteit gemaakt te hebben / zoo wilde hy aan het geselschap toonen / wat kunsten dat syn Monture doen konde. Hy dede het galopperen / reed 'er de plaats met op en neer / en liet het op allerhande manieren keeren en wenden ; 't welk sekerlyk niet onplaisivig om te sien was. Maa; het Beest niet getwend zynde de Manege

zoo lange uit te staan / begoft de kop in de wind te steeken / en met sulken geweld te loopen / dat onsen elendigen Ridder wel haast in 't boetsant lag. Maar hy / sonder sig daar aan te stooren / sprong ras weer op zyn kooten / teeg syn klepper agteraan / niet ophoudende vooz dat hy den selven had beet gekzegeu. Al Ed. kan gedenken / hoe aangenameu voozspel dit tot de volgende Heest geweeft moet zyn / en dat 'er het belachen en uitjouwen niet ontbroken heeft. Maar dit alles wierd wel haast verdubbeld / wanneer der een woedenen Stier wierd uitgelaten / die den anderen / dus opgeschikt en in 't harnas zynde / zoo ras niet in 't gezigt kzeeg / of hy teeg 'er op een vollen galop na toe / zonder zig aan alle dien toefel te stooren / of het allerminste respect vooz syns gelyken te toonen. Den desen geensin in diergelijke complimenten hebbende / sette het erger op een loopen als te vooren / en wat moeite dat syn Meester aanwende / om den anderen met syn Lancie te bevegten / zoo konde hy tog niet anders uitregten / als dat hy sig ten spoor van al de wereld stelde / inboegen dat hy euidelyk genoodzaakt was / sig van de plaats van het begebt / en van het gesigt der aanschouwers / met syn onbandige schepfel / te vertrekken; 't welk meer wonden als syn Meester had ontfangen / maar die in tegendeel ten eenemaal met de schande beladen bleef. Die met den Esel nogtans was gelukkiger / om dat gekken / en die van het geslagt der Eselen zyn / dog gemeenlyk de kaazt kzygen. Leest maar / indien gy my niet geloven wint / het Tractaat de Laude Afini; daar sulse zo veel bewysen vinden / als 'er voozbeelden zyn; en dese syn 'er ontallijk: Ergo zoo is het een zaak die buiten alle twyfel is. Die met den Esel dan / zegge ik / was zoo gelukkig / dat niet tegenstaande hy het eerstemaal dooz een Stier wierd om bezre geworpen; hy nogtans vooz het tweede maal syn kans zoo wel waaznam / dat hy den selven een grooten slag tuffen syn hooznen toebzagt / waaz dooz het beeft zoodanig gequetst wierd / dat 'er het bloed aan alle kanten met groote stromen uitgustte. Dit dede onsen Eselagtigen Ridder besluten / dit beeft / tos een belooninge van syn dapperheid / van den koning te versoeken; die geen swarigheid maakte van hem het selve te laten volgen / als zynde nu genoeg voldaan van dese heldhafte Ridderschap.

Gekken
krygen
de kaart.

Maaz wy keeren ons weer na 't Hof van Portugaal / alwaaz hy zoodanigen gelegenheid groote klagten tegen den koning gedaan worden; die wel vooznaamlyk hierop uikomen / dat men niet kan goed binden / dat den koning / om syn eigen vermaak te voldoen / zoo weinig genoegeu aan de verwagtinge van het gemeen geest; dat hy / onder pretext van de hoedanigheid der Stieren te ondersoeken / de selve een tijd lang tot Alcantara houd; al waazse alvoorens zoodanig worden afgemat / dat wanneer se euidelyk te voozschyn komeu / maaz weinig gebonden worden / die bequaam syn een Ridder het hoofd te bieden / &c. Dese en diergelijke klagten doen het Volk murmureren;

Klagten
van het
Volk tegen
den
Koning,
belangende
de
Stieren.
gevegeten.

en dit is waazlyk ook de grootste klagte / dese tegen den tegenwoor-
digen Koning hebben in te brengen / en die hy / myn 's oordeels / op
het allergemakkelijkste remedieren kan. Want niet tegenstaande de
geboelens / aangaande de waapom / en de maniere op welke hy tot den
Croon gekomen is / seer verschillende zyn / zoo moet nochtans al de
wereld bekennen / dat hy gedurende syn Regeeringe getoond heeft /
dat de boospoet ende het welwesen van syn Volk hem uitstekende is
ter herten gegaan / en dat hy in syn ganse gedrag den Cytel van een
Rechtvaardig en goed Prins / die men hem toelegd / wel verdient heeft.
Ook hebben de Portuziesen zoo grooten agtinge booz de persoon van
den Koning / datse niets in syn geheele gedrag wecten te berispen /
als alleen dat hy syn autoriteit zoo dikwyls niet doet blyken / als sy
wel wenschten / en dat hy zig te veel aan de directie van syne Raads-
luden overgeeft ; aan welke sy ondertussen alle het quaad / dat sy
verdragen / toeschyppen. En dit eigenste hebben sommige uitheemse
Ministers ook in desen Koning aangemerkt / en meenen dat dit de
oorzaak is / waapom men sedert eenigen tyd sulke berkeerde demarches
aan het Hof van Portugaal gehouden heeft. Altoos het is seker /
dat den tegenwoordigen Koning / geen eene zaak van belang onder-
neemt / sonder het advies van syn Ministers / en dat hy geloofd dat
dit het beste middel is / om syn eigen conscientie te subveren en ont-
lasten.

Koning
van Por-
tugaal is
een seer
goeder-
tieren
Vorst,
en ten
hoogsten
bemind
van syn
Onder-
danen.
Geeft sig
wat te
veel aan
syn
Raads-
luden
over.

Is een
streng
onder-
houder
van de
Wetten.
Waar-
door het
tegen-
woordig
seer vei-
lig is in
Portu-
gaal.

De tegenwoordige Koning is een streng onderhouder van de Wetten/
en hier door heeft hy het Koninkryk gezondigd van veel ongeregelde-
den / die 'er booz desen in swang gingen. De Roberten op de Grooten
wegen geschieden 'er heel zelden / ja men hoor 'er byna niet meer van
spreken / niet tegenstaande men een groot armoede door het gansch
Land gewaaz word. In tegendeel liep men booz dese Regeeringe een
groot gebaaz / wanneer men des avonds buiten / of omtrent de Stad
was / ja ook in de selve. Ook zyn 'er de doodslagen op bezre na zoo
menigbuldig niet als booz desen / wordende den Koning van dag tot dag
nog strenger tegen sulke misdaden. En zekerlyk een diergelyke streng-
heid was zeer noodzakelyk / om dat de misdaden van die natuur heel
ligt vergeven werden / inzonderheid wanneerse in een tumult geschied
waren / of op eenige uitdaginge. Een oude wyze wyerd als een recht-
vaardige oorzaak / of een wettige ontschuldiging aangestien / zelfs
dan wanneer de moord op de allerbezradelykste wyse geschied was. De
beschuldigde wyerd by verklaard / of verkreeg syn pardon / of retireer-
de in de eene of andere Kerk / en verzogt Brieven van verzeekerheid /
die door de Gouverneurs gegeven worden / aan die gene die 't geoorloofd
is / haaz toeblugt in zoodanige plaatsen te nemen ; ten einde sy in 't open-
baaz zouden mogen verschynen / haaz eigen zaak befolksciteren / en booz
dat middel / of met paxpen verdragen / of de wettige Proceduren van
den Regter eluderen. Maar tegenwoordig word dit slag van by-
Brieven zelden toegestaan ; ja men haald somtijds de schuldige van de
plaatse

plaatsfe daazse haaz toeblugt genomen hebben. Met een woord daaz zyn tegenwoordig zoo goede oorzeg op alle dese dingen gesteld / dat men tot allen tyden / op wat ure van de nacht het zou mogen weesen / dooz de gansche Stad kan gaan / zonder booz het minste gebaaz of injurte te weesen.

Heel anders was het booz desen ten desen opsigt gelegen. De Stad was vol Moordenaaers en Straat-schenders. De gansche nacht wierden 'er op de straten allerhande disordres gepleegd van allerhande slag van Luiden; ja van Luiden van d'eerste rang beginnende tot de Monniken uit het Klooster. Men verhaald van een oud Bozter van zeeher Convent tot Liffabon / dat hy / den boozgaanden tyd en byzheid herdenkende / al klagende plag te zeggten : Ach wat beleven wy thans voor tyden ! voor desen plagtende Monniken van mijn Convent met gansche douzynen op avontuur te gaan ; tegenwoordig is 'er voor niemand iets ten besten. Buitwpsel dat hier het spreekwoord van daan gekomen is / dat het alzo gevaarlijk was , 's nagts met een Monnik te gaan , als 's daag met een Fidalgue. De reden hier van was / te weeten / dat een Monnik by nacht zo gebaazpik was / is om dat hy als dan van niemand gekend kan worden / gelijk een Edelman by dag / die van al de weerd gekend word. Maar tegenwoordig zyn al die zaken ten eenemaal veranderd. Men hoort geen gekrpsch van degens nog pijnzaazden / uitgezonderd op zoodanige nagten / in welke allerhande slag van volk / zo van de eene als van de andere Sere / de Kerken volgens gewoonte gaan bezoeken : zynde dit tyden van indelgentie , in quibus scilicet unusquisque sibi indulget , dat is / in de welke sig een ieder inbeeld / dat hem geoorloofd is allerhande buitenspoorigheden te bedryphen.

Tot beeter verstand van het boozgaande sal u Ed. gelieven te weeten / dat de Fidalgues , zig boozdesen inbeelden kleine Princen te zyn / en indien sy niet ten eenemaal boven de Wetten waren / datse ten minsten de censuren van den Regter ontgaan konden : gebende dit occasie tot allerhande moetwilligheden. Luiden van hooge faren / en die de boozgaande tyden beleefd hebben / verbeelden ons de selve als kleine Tyrannen / die met een uistekende barbaazsheid / een soort van een despoticque magt oefenden / ober het leven en de personen van die gene die in haaz dienst / of omtrent haaz waren / mitz datse slegts het vermogen hadden / haaz quade booznemens in 't werk te stellen. Maar alle dese dingen syn volkomen afgeschast / en uft desen hoofde alleen sou men de tegenwoordige Regeertinge niet genoeg weeten te zypfen.

Oziemaal in een week geeft den Koning audientie aan syn Onderdanen ; te weeten Dingsdaags en Donderdaags / in 't algemeen aan alle de gene die de selve versoeken ; maaz Saturdaags aan den Adel / en insonderheid aan de bediende van den Staar : geschiedende het selve altijd des morgens.

Op de dagen van een algemeene audientie hebben ook selfs de minste Onderdanen een bypen toegang tot syn Majestett / om hem haaz

'T welk in voorleden tyden heel anders was.

Hoe gevaarlijk het selfs met Monniken was om te gaan.

Fidalgues in voorleden tyden kleine Tyrannen in Portugaal.

Hoe veel maal in een week de Koning Audientie geeft ?

De minste Onderdanen

konnen
by den
Koning
Audien-
tie heb-
ben.

haaz klagen bekend te maken / om syn gunst te vererven / of hem eenige Serbicien te versoeken / het welke sy requerer servicios noemen / en eigentlijk zoo veel te seggen is / als; een pensioen te versoeken / booz diensten die men pzetendeerd gedaan te hebben. En niet alleen die gene die eenigen dienst aan het gemeen / of tot welstand van de Kroon pzetenderen gedaan te hebben / maar zelfs die gene die lange in eenig employ gestaan hebben / en daazom of een zekker tantum, of immers een beeter ampt meenen verdient te hebben; spzeeken den Koning aan om diergelpe Serbicien. Den Koning hoorde alle met een zonderlinge attentie en langmoedigheid aan / zoekende haaz te doen begrypen / dat hy haaz zaak heel wel verstaan heeft / en met venen te persuaderen / dat hy aan haaz gedenken zal / wanneer se weer komen / inboegen dat 'er weinig gebonden worden; die niet voldaan van hem vertrekken.

Op wat
maniere
't uiggaan
van de
Koning
word be-
kend ge-
maakt?

Wanneer den Koning uit syn Paleis / of buiten de Stad gaan wil / zoo word 'er het Volk van gewaazschouwd / dooz een Trompetter / die 's morgens dooz alle de straten gaat en blaast / waaz dooz syn Majestest passeren moet. Is het de Koninginne / zoo doet het een Ppper en een Cambour; is het een Infant / of een Infante / zo doet het een Hautbois. Gaan den Koning / de Koninginne / en de Infanten met malkander uit / zoo geven 'er de Trompetter / de Cambour / de Ppper / en de Hautbois / op de voozgaande wyse met malkander kennis van : zoo dat men alijd weet / wat weg den Koning en het Hof passeren zal. En behalven dat dit iets heerlyks in sig selven heeft / zoo geeft het ook een nreuwe occasie booz die gene / die iets aan den Koning te presenteren hebben / en het hert / nog de gelezgenheid niet gehad hebben / om zulks aan het Hof te doen.

Het Hof
van Por-
tugaal
noit heer-
lyker als
wanneer
een Ko-
ning Au-
dientie
geeft.

Noit is het Hof van Portugaal heerlyker / als wanneer den Koning publyke audientie aan eenig Witheems Minister geeft; want dan worden 'er Circulaire Brieven aan de Grandes en Gerpdelde gezonden / om haaz te verwittigen / dat se daaz zullen hebben te bezchynen.

Audientie
Zaal, hoe
die is toe-
gerust.

In de Zaal waaz in den Koning audientie aan de Ambassadeurs van Buitenlandse Mogentheden geeft / seld men een Fauteuil op een verhevene plaats / en daaz boven een hoog verhemelte. De Grandes / die aan de regterhand van den Koning zyn / stellen sig in een rye; en de Bediende van syn Huis stellen sig aan syn linker zyde / in de selve ordze als de Grandes.

Op wat
wyse den
Koning
de Am-
bassa-
deurs ter-
gehoor
komende
ontfangt.

Wanneer den Ambassadeur den Koning naderd / zoo staat hy op / en ontdekt sig; en zoo ras als den Koning sig weer gedeckt heeft / zoo dekt sig den Ambassadeur / en alle de Grandes. Is 'er iemand van de Grandes onder de Bediende van het Huis des Konings / die in de qualiteit van 't getal der genen is die daaz eenige bedientingen hebben; dese Grande heeft als dan geen grooter boozregt / als een van de andere Bediende / en moet zoo wel als sy ongedekt blyben; wo-
dende

dende dese fozmaltreiten in alle gehoorzgebingen / 't sp dat de selbe alge-
meen / of byzonder zyn / waazgenomen.

Wanneer de Vrouwens van Gelykde Heeren Nudiente by den
Koning verzoeken / zoo wordense getracteert na den rang en waazdig-
heid van haaz Mannen / ebeneens als ik elders zeide / dat in Span-
jen met dese Dames gebaan wierd. De Hertoginnen en Ambassa-
dices hebben op de regter hoek van de Estrade van den Koning een
kussen. De Marquisinnen hebben 'er ook een / maaz buiten de
Estrade ; en de Gvabinnen komen agter de Marquisinnen.

En vermits wy zoo eben van de Bediende van het Hof des Ko-
nings gesproken hebben / zo dienden wy daaz van wel een nader ber-
slagte doen ; om van het eene en het andere te klaazder begryp te heb-
ben ; en zoo doende het paralel tuffen het Hof van den Koning van
Spanjen / en dat van Portugaal te beeter te binden.

Vooreerst dan is 'er een Mordomo-Mor, of Groot Meester van het
Huis des Konings. Dese bedieninge die de eerste en boornaamste
van het gansche Hof is / geeft het regt tot den ingang van het Pa-
lais / en om 'er de eerste plaats te hebben ; en een groot gedeelte van
de andere Bedieningen dependeren alleen van dese. 't is dese Groot
Meester die 'er de andere Bediende meê voorsziet / dooz een Alvara,
of Patent / geteekend by den koning / en ontwozpen dooz den Groot
Meester. Ook expediëert hy de Bziefen van de Fidalgues, in 't
Portugies Foro de Fidalgo ; en boven dien benoemd hy de Mocos Fi-
dalgos, of Pagies van den Koning ; 't welk altemaal Jongelingen van
conditie zyn / die noit Ithype en dragen.

De Bedieninge van Camereiro-Mor, of Groot Kamerling / be-
staat in den Koning te kleeven / en ontkleeven. Dese heeft mede den
ingang tot het Palais.

Den Marquis de Fontes dese Bedieninge hebbende / wilde den
Groot Meester den rang in de kamer van den Koning bedisputeren ;
maaz dit disput wierd geensins tot sijn voorzdeel uitgesproken /
want men conserveerde het regt van voorzittinge vooz den Groot
meester.

De Cameristen sijn twee Edelluiden van des Konings kamer ; die
by Wiffel-beurten dienen / en ieder haaz week hebben. Maaz dese
en wordden niet geteld onder de Officcers van de Kroon / zelfs hebben
de Koningen van Portugaal noit vooz desen zulke Edelluiden gehad ;
maaz men gaffe alleen aan de Infanten / by de welk sp de functie van
Kamerlingen waaznamen.

Wanneer den Koning gereed is om uit te gaan / zoo waagt den Groot-
ten Stal-meester / of Estrabeiro-Mor, in de Antichambze ; alwaaz
hy van den rang vooz alle andere Officieren begind te nemen.

Den Porteiro-Mor, of Grooten Deurwagter / plag vooz desen in de
Antichamber van den Koning te zyn / wanneer men een gzoote cere-
monie maakte / of wanneer 'er eenige openlyke actie moest gebaan
worden ;

Hoe de
Vrou-
wens van
Getytel-
de Hee-
ren ont-
fangen
worden.

Bediende
tot het
Hof van
den Ko-
ning be-
horende.

74 Nieuwe Historische Reisbeschrijvidge van
worden; maar tegenwoordig is desen Officier vanbinnen aan de deur
van de appartementen.

De Copeiro-Mor, of Grooten Schenker/ pzoefd den Wijn/ wan-
neer den Koning openlijk spijs; en dooz een zeeher onderscheid dat
aan sijn bedieninge vast is/ maakt hy niet anders als een simpele re-
verentie dooz den Koning/ wanneer hy den selven het glas aanbied/ in
plaats dat de andere/ wanneerse het selve doen/ met het eene been ne-
derknifelen.

De Bedieninge van den Reposteiro-Mor bestaat in het toeg nemen
van een zeeher Caffetas/ het welke het Fauteuil van den Koning be-
dekt/ wanneer hy in de Nisse/ of in eenige andere ceremonie is; en
gedurende alle dien tijd verlaachy het boozschreden Fauteuil niet.

Den Koning neemt sijn oorzlogs Habit niet aan/ als uit de hand van den
Armador-Mor, die de selve in sijn bewaringe heeft/ en de eenigste is/
dse hy dese gelegenheid de eere heeft/ van sijn Majestet de selve aan
te bieden/ en hem daaz meê te kleeden.

De zorge van de Ditzes/ en andere noodzakelijkheden booz het Huis
des Konings/ komt alleen aan/ op den Almoracel-Mor, of Grooten
Probediteur; dse dooz en zonderlinge privilegje de tax op dese dingen
legt/ wanneer den Koning in Campagne is.

De Bedieninge van Merinho-Mor is ten naasten by de selve/ als
dse van Groot Proboost in Frankrijk. Die dese bedieninge bekleed/
moet assisteren by de executie van alle booznaame persoonen; en zoo
hy het selve weigerd/ zoo loopt hy gebaar van sijn Officie te ver-
liesen. Johannes de Tweede oordonneerde het selve aldus/ ter oorzake
van de weigeringe van den Grooten Proboost/ by de executie van
Ferdinand/ Hertog van Braganca.

Gemeenlijk is den Capellao-Mor, of Groot Meester van de Capel-
le/ een Prelaat/ en heeft het vermogen/ van de beneficien die daaz
van dependeren/ te vergeven.

Het Ampt van Elmeler-Mor, of Groot Almoesenter/ word gedu-
rig waazgenomen dooz den Abt van Alcobaça/ Hoofd van de Orde
van S. Bernhadt. Hy dzaagd gedurig een heurs op sijn zyde/ om
aanstonds zoodanigen somme te konnen distribueren/ als den Koning
goed vind.

Den Apofentado-Mor is de selve als een Marschal des Logis in
Frankrijk.

De Bedieninge van Almirante is erfelijk aan het Huis van Castro
geworden/ worden genaamd de la Charneca. Die gene die 'er meê be-
kleed is/ heeft geen functie ter wereld waaz te nemen/ als wanneer
den Koning 't sloop gaat. Als dan heeft hy een considerabel regt/
het welke men het Anker regt noemd/ 't geen hy het gansche Ko-
ningrijk dooz ontfangt/ tegen dertig stulbers van ieder Daaz-
tuig.

'T is den Grooten Jager/ of Monteiro-Mor, die de Piqueurs no-
mineert

minneert en uitkieft; en op wiens nominatie den Secretaris van den Grootmeester van het Hups des Konings de Actens daar toe nodig expedieert.

De bedieninge van Correo-Mor, of Grooten Postmeester/ is van gelijken erfelijk in het Hups van Antonio de Gomez de Mata / die dezelve actuelijk besit / om dat sijn ober Groot-Vader van Philippus de II. alle de Posterien van Portugaal aan sig gehogt heeft / enom dat hem die somme niet weerom gegeven is / wanneer Johannes de IV. op den Croon klom / so hebben 'er sijn erfgenamen den eigendom van behouden.

Den Koning van Portugaal heeft drie Compagnien Gazdes / die elk haaz eigen Capitein hebben; en drie Hofmeesters / die onder de naam van Veadors bekend sijn.

De bedieninge van de twee Trinchantes, of Boorznyders bestaat daar in / datse de spyzen booz snyden / wanneer den Koning in het publyc eet. Ik segge niet opset / wanneer den Koning in het publyc eet / want wanneer hy het in 't byzonder doet / soo en hebbense deze bedieninge niet waa? te nemen.

Zederd dat de Hertogen van Braganca / die de chazge van Conestabel bedienden / tot de Kroon gekomen sijn / soo is deze bedieninge niet anders als dooz Commissie waazgenomen / soo wel als die van den Alferes-Mor, of Grooten Vaandzager / die in de openlycke plegtelykheeden den Koninglycken Standaarde plag te dragen.

Dooz de rest reguleerd sig het Hof van Portugaal booz een groot groot gedeelte na de Franse mode / soo ten opsigte van de kleeddingen / als van de refterende equipagie. Daar het volk gaat gemeenlyk in het swart gekleed; hebbende een ieder soo wel sijn langen degen / als in Spanjen.]

Daaz sijn drie Aarts-Bisdommen in Portugaal / en tien Bisdommen; behalven die genedie in Asia / Africa / en andere Gewesten van deze Kroon dependierende / getelt worden.

Den Koning heeft de nominatie tot die alle; waazmede het op de nabolgende wyze gelegen is. De gene die dooz den Koning genomineert is / addresseert sig by den Secretaris van Staat; die aansonds aan den Puntus schryft / om hem van deze nieuwe nominatie kennis te geven. Den Puntus / aan sijn zyde maakt 'er een Protes verbaal van / en informeert sig op het leven en gedrag van den genomineerden. Dit gedaan zijnde / soo verzegeid hy het selve / en send het weer aan den Secretaris van Staat / ten eynde hy het selve aan den Ambassadeur van Portugaal / aan het Hof van Rome zijnde / sou overschikken; die het selve als dan aan den Cazdinaal Protecteur van Portugaal overgeeft.

Daaz niet regensstaande die gene / die den Koning in mantere booz schreben tot het een of ander Bisdom genomineert heeft / daaz van

gardes
vanden
Koning.

Hof van
Portu-
gaal re-
guleert
sig na de
France
mode.
Aarts-
Bisdom-
men, en
Bisdom-
men in

Portu-
gaal.
Van wel-
ke alle
den Ko-
ning de
nomin-
atie
heeft, en
wat ver-
der daar
by staat
aan te
pos-
merken.

Vermo-
gen van
den Kon-
ning van
Portu-
gaal, in
t maken
van Wet-
ten en
Ordon-
nantien.
Het de
porteren
van Don
Alphon-
sus, en
het ver-
heffen
van Don
Pedro;
als mede
het trou-
wen van
den laat-
sten met
de Huis-
vrouw
van den
eersten,
twee van
de aan-
merke-
lykste
dingen,
die ooit
Historien
hebben
uiergele-
verd
Derhal-
ven
noodza-
kelijk,
om hier
te ver-
halen.
Dood
van Jo-
hannes de IV.

posseffe neemt / of doet nemen / soo ras hy de Bulle daaz toe noodig
van den Paus ontfangen heeft / zoo kan hy nogtans noit meer als
drie vierde paxten van de inkomsten van sijn beneficie genteren. Want
den Paus referbeert het andere vierde paxt altyd booz den Koning / die
gemeenlyk van het selve disponeert / mits het een of ander pensioen daaz
op assignerende. Waaz hy nogtans staat aan te merken / dat de Bis-
schoppen in de Eilanden / en in ander Verconquesteerde Landschap-
pen / buiten het Koninkrijk van Portugaal / van het geben van dier-
gelike pensioenen geeximeert zyn; maaz in tegendeel hebbense geen
ander inkomsten / als die haaz van den Koning worden toegelegd;
hebbende dezen Voort het regt van alle tienden van de Bisdommen in
de Landen over Zee gelegen / dooz sijn hebbende te ontfangen; en dat
uit kragt van een Bulle / dooz de Pausen van Rome aan de Konin-
gen van Portugaal gegeven / en meermalen bevestigd / om deselve eenig-
sins te dedommageren / wegens de groote lasten / diese in het ondekken
van zo veel landen / en het boozsetten van den Godsdienst / genootzaakt
zijn geweest te dragen.

De Koning van Portugaal is / gelijk wy gesegt hebben / een Ab-
solut en Souberain Prins / hebbende zoo wel de magt om Wetten te
geben / als ter executie te stellen; het welke men noemd Poreniam
Legislativam, & Executricem. Alle Edicten van den Koning hebben
de kragt van een Wet; ende een Aitrefsel of versameling van deze
Edicten is het selve / dat in Engeland de Boeken van de Acten der
Parlamenten sijn. Dooz de rest neemt men sijn toeblygt tot de Buz-
gelike Wetten / indien'er gevallen sijn waaz van men geen boozbeel-
den in de Edicten bindt.

Twee dingen / mijn Heer / hebben al te veel gerugt in de wereld ge-
maakt / en sijn / om de waazheid te seggen / al te aanmerkelijk / om se
hier met stilschryppen booz te gaan; dat is / aan de eene syde de manie-
re op welke den tegenwoordigen Koning hy 't leven van sijn Broeder /
en in desselfs plaats tot den Troon gekomen is; aan de andere / dat
hy de Hupschout / of Koninginne van dien eigensten Broeder / alme-
de by het leven van den selven sijnen Broeder / getrouwt heeft. Dingen
waaz van men de tweerga nauwelijks in eenige Historien vind / en die
daazom te vzeemder boozkomen / om dat men van de omstandigheden die
daaz ontrent sijn boozgeballen / in 't algemeen zo weinigt kennits heeft.
Altoos ik hebbe tot hier toe onderbonden / dat de wereld daaz ontrent in
een groote onkunde steekt / en dat de meeste of onvolkomen / of gansch
verkeert daaz van onderregt zyn. Verhalben hebbe ik geoozdeeld / booz
het gemeen niet ondienstig / en booz A Ed. niet onaangenaam te sul-
len sijn / die zaken hier ter plaarse / daaz het beeter boegd als elders / van
haaz eerste beginselen op te halen / en met die nauwkeurigheid booz te stel-
len / dat 'er al de Wereld een klaaz bezijp van kirpen kan.

Johannes de IV., Koning van Portugaal / in den Jare 1656. de
zer wereld komende te overlyden / had de Koninginne Meduwa Louise
Fran-

Francoise de Gulman, zijnde uit het vermaarde Hups van Medina Sidonia / tot Regente van den Koning haaz Zoon / en van het Koninkrijk / aangesteld.

Haaz Zoon Alphonsus de VI., was toen in sijn beertende jaaz getreden / en soude bygevolge haaz Regeeringe van een korten duuz sijn geweest / indien men de gewoonte tot hier toe by de Portugiesen / en andere Natien onderhouden / gevolgd hadde; te weeten met de Koningen op haaz beertende jaaz mondig te verklaren / en de zelbe de bestieringe van haaz eigen Staten in handen te geben.

Maaz de gesepde Alphonsus had op sijn derde of vierde jaaz een quadaardige siekte gehad / waaz dooz hy aan de eene zpde was lam gebleben / en sijn herffens boven dien zo gekrenkt waren / dat het onmogelijk scheen / hem de noodtge instructien tot de Regeeringe van een Koninkrijk te geben / laat staan dat men hem het zelbe op zodantgen tijd sou in handen geben / daaz men werck genoeg had / om den Straat van dit Koninkrijk tegen uitwendig geweld / en inwendige complotterken / te versekeren : verspreyende het gerugt van de quade gestelt-heden van dezen Prins sig doen ter tijd alreeds zo bezre / dat men seide; dat hy qualijck gebooren, qualijck opgevoed, en van gansch onge-regelde zeden was, hebbende een groote neiginge tot wreed-en bloed-dorstigheid. En meest alle die ik hier over onderhouden hebbe / seggen eenparig / dat alle de voornoemde gebreeken / doen ter tijd in hem gebonden wterden / en naderhand van tijd tot tijd met den ouderdom vermeerdt zijn; tot zo bezre dat men in sijn tegetwoordigheit sijn jon-ger Broeder / Don Pedro / zijnde een kind van vier of vijf jaren / niet onderwerpen moegt; maaz dat men somtijds selfs genoodzaakt was / om het brutale humeur van Alphonsus eentigstins op te volgen / toe te laten / dat Don Pedro deelgenoot van de onordentlikheden van sijn Broeder was.

Desen Don Pedro was seberd het oberlipden van den Prins Theodosius / die de oudste van deze drie Broeders was / het eentigste ver-maak van sijn Moeder; die vast had voozgenomen hem op den Troon te stellen / en sijn Broeder Alphonsus in een Convent te sluiten : om daaz dooz teffens het welwesen van den Staat te beter te bezorgen / terwylze haaz genegenheid tot haaz jonger Zoon op die wyze dede bliphen.

Maaz om te beter begryp van zaken te hebben / zoo zal van nooden sijn / dat men een kort begryp van het leven van Don Alphonsus / en van alles wat omtrent sijn opboedinge &c. is voozgeballen / vooz-voogen steld : alwaaz men dat van Don Pedro met eenen bndcn zal.

Alphonsus van wterd gebooren tot Willa Victosa / den acht-en-twintigsten August 1643. Op sijn derde of vierde jaaz / gelijk wy zoo eben gezegd hebben / wterd hy van een quadaardige siek-te ober ballen / die zoo gebaazijk was / dat de Doctoren oordeelden / hem

vinge van het leven van Don Alphonsus, en sijn Broeder Don Pedro, &c.

De Ko-
ninginne
Wedu-
we tot
Regente
aange-
steld.

Hoe oud
Alphon-
sus by 't
overly-
den van
sijn Va-
der was.
Had in
sijn jeugd
een
quaat-
aardige
siekte,
die hem
zeer na-
deelig
was.

Syn an-
dere qua-
de hoe-
danighe-
den.

De Ko-
ninginne
soekt
Don Pe-
dro op
den
Troon te
brengen.

Nader en
nauw-
keurige
beschry-

niet te kunnen reddden / als met den selven te exponeren / om beroerd te worden / en misschien ook om booz een gedeelte van sijn verstand beroofd te zijn.

Qualen die Don Alphonfus uit sijn siekte behoud.

De Koninginne / welke op die tijd geen andere Kinderen had als den Prins Theodosius / en den dezen ; begeerde zeer instandig / dat men sijn best sou doen om hem te salveren / het koste wat het wilde. Men bereikte / 't is waaz / sijn oogmerk / dooz aberlatingen die tot verscheiden malen herhaald wierden ; maaz hy bleef aan de regter zyde beroerd / en sijn verstand scheen meer bequaam tot een wilde oplopenheit / als tot redekabelen. Maaz nademaal de lugt / het water / en het voedsel in Portugaal heel bequaam sijn / om iemand in korten tijd weer tot kragten te doen komen / zoo duurde het ook niet lange / of men oordeelde Alphonfus in staat / om eenig onderwojs te kunnen ontfangen.

Is van een wild en woest humeur, dat onbequaam tot enige onderwyfinge is.

Men gaf hem tot een Leermeester Nicolaus Monteiro, een Man die zeer bequaam tot dat emplot was ; maaz het wilde en woeste humeur van Alphonfus / was ten eenmaal onbequaam om de minste onderwyfinge te ontfangen. Men moest alles in hem verdragen / van wegen sijn swakheit / en deze toegevenheit die hem in sijn traagheit en onwilligheid versterkte / veroorzaakte dat hy na het overlyden van sijn oude Broeder / de Prins Theodosius / 't welke gebeurde in den Jaare 1653. niet om te regeren was.

Het welke oorzaak, dat sommige van de Staten Don Pedro voor hem zoeken te prefereren. Hy luisterd na niemants vermaninge.

Dit gaf reeds oorzaak / dat een gedeelte van de drie Staten van het Koninkrijk naderhand vergaderd zijnde / om hem volgens de gewoonte / booz Prins / of presumptie Erfgenaam te erkennen / absolut wilde / dat sijn Jonger Broeder / den Infant Don Pedro / die den 26 April 1648. geboren was / en hygevolge vier of vijftien jonger als Alphonfus / booz hem soude geprefereert worden. Maaz dit advys ging niet dooz ; want Alphonfus wierd des niet tegenstaande in die Vergaderinge booz Prins verklaard ; zijnde dit de naam die in Portugaal aen den presumptiven Erfgenaam van de Kroon gegeven word ; wordende de andere Zoonen siegts Infanten genaamd / tot 'er tyd toe dat de beurt aan haaz komt / om booz Princen verklaard te worden.

Maaz dezen tijd hoorde Alphonfus nog na sijn Meesters / nog na de deugtjame en wel meenende vermaningen van den Koning sijn Vader / en van de Koninginne sijn Moeder / die dooz een natuuzlyke en vaderlyke goedheit sig inbeelden / dat men een swak schepsel / dooz geen harde opvoedinge moest bewaren ; maaz dat het lichaam met 'er tyd sterker wordende / de geest ook beter sou kunnen geleid worden ; hoe welke grootelyk in haaz meeninge bedrogen wierden.

*T welk nog erger word, na't overlyden van

Insonderheit nam dit quaad de oberhand / na 't overlyden van den Koning sijn Vader. Want niet tegenstaande de Koninginne sijn Moeder tot Regente was aangesteld / en dat hy te gelijk breesse en respect booz haaz had moeten hebben / zo liet hy egter niet na volkomen na sijn welgevallen te leven.

De Koninginne die dit alles wist / en ondertuffen met de Kiegeerlinge beladen was / oordeelde haaz pligt voldaan te hebben / mits de opvoedinge van haaz Zoon Don Francisco de Faro , Graaf van Odemire / toe te vertrouwen. Maar desen Heer was door sijn al te grooten strengheid en naaztigheid omtrent de opvoedinge van desen Prins / de onschuldige oorzaak van alle het quaad dat daarop volgde.

De Koninginne geeft hem een nieuwen Leermeester.

De Graaf van Odemire liet den Koning nooit uit het gesigt / als op het uur van de Sieka ; zynde den tyd wanneer men sig des middaags te slapen leid / durende van na den eeten tot vier of vyf uren s agtermiddaags. Maar Alphonsus / in plaats van desen tyd tot slapen te besteden / als byna alle andere gewend zyn / bestede die met wandelen in de Gallerien / die haaz gesigt hadden op de plaats van de Capelle.

Die den Prins nooit uit sijn gesigt laat gaan.

Dit Hof / of dese plaats / is een van de voornaamste toegangen tot het Paleis / zynde in het vierkant en hebbende rontom lange overdekte wandelingen / of Portiquen / die met winkels van allerhande waren sijn opgeschikt ; en werwaarts een grooten toeloop van Volk is / uitgesonderd op die uren waaz van ik tegenwoordig spreke / als wanneer de hette van de Son een ieder in huis doet blyven.

Maaz de kinderen / die van hette nog houde weeten / wanneer se by malkander zyn / namen dese tyd veeltijds waaz om sig te vermaken / alzo haaz in de selve niets van haaz Meesters / nog van haaz Ouders / wierd te laste geleid / en verkoosen dan gemeenlyk dese plaats daartoe.

Don Alphonsus / by gebrek van ander dibertissement / schepte zyn vermaak / met dit spel door de vensters aan te sien / hoe namentlyk de eene de andere te heer ging. En gelyk het dan gemeenlyk gebeurde / dat men in alle Schouwspelen partje kiest : zoo gebeurde het by haaz / dat eenen Antony Conti , zynde een Zoon van een koopman / die in de voornoemde plaats zyn Winkel had / juist altijd aan de zyde was die den Koning favoriseerde.

'T welk egier niet niet en beler, dat den Koning sijn tyd waarnemen- de, kennis met eenen Conti maakt.

Alphonsus door genegenheid betwogen zynde / die hy voor Conti had opgevat / ging stillekes na om laag / sonder dat iemand van sijn Volk kennis daaz van had / en sprak met Conti. Conti in tegendeel / om dese gunst van den Koning te erkennen / welke hy hem nu zoo dikwils had betoefen / vereerde hem eenige snuisterien van zyde / sommige vergulde Mesjes / en andere kleinigheden / daaz de kinderen groot werk van maken / en die haaz dierbaaz schynen ; en om de waazheid te seggen / Don Alphonsus was 'er zoo seer met in sijn schik als iemand anders / niet tegenstaande hy doe al in sijn veertien- de jaaz was. Ondertuffen wierd dese kennis wel haast zoo groot / dat de Koninginne / die 'er de lugt van had / genootsaakt was / Conti te doen verbieden / nooit weer op de voornoemde plaats te komen.

Die hem eenige snuisterien vereerd, en daar door meer in sijn gunst komt.

Den

De Koninginne verbied, Conti weer op het Hof te komen.

Maar is
genood-
zaakt ,
hem
wee-
rom
te laten
komen.

Men wil
den Ko-
ning lee-
ren te
paard
ryden.
Die in
plaats
van dese
exercitie
te leeren,
fig ver-
mengd
met al-
le hande
Canallie.

Word
boven
dien van
vleyers
opge-
maakt,
en daar-
om nog
reerder.
Weigerd
te eeten
of te
drinken,
voor dat
men hem
Conti
had
wee-
rom
gegeven.
Nog
groot-
er balda-
digheden
van hem
aange-
regr.

Men soekt hem, dog te vergeefs, te leeren schermen.

Den Koning hierover verzaamd zijnde / dede Conti met sulken naafigheid opzoeken / datse malkander naderhand niet minder sagen / als voordesen / hoewel met meer onzigtigheid / en bygevolge ook te velliger. En duurde dit zoo lange / dat wanneer men zag dat het verbieden te vergeefs was ; men opentlijk aan Conti toestond / weerom te mogen komen / op hoop dat dan dese gewoonte van selfs sou overgaan ; maar hierin vond men sig almeê bedrogen.

't Was omtrent dese tyd / dat men den Koning wilde leeren te paard ryden / en dat Don Francisco de Sufa , Graaf van Prade / Groot-
Stalmeeſter van den Koning / last kreeg / om daarzorge voor te dragen. Maar in plaats dat Don Alphonsus in dese exercitie ver-
maakt sou scheppen / zoo liet hy syn Favorit / beneffens syn Broeder Jan Conti , en een groote menigte Regerers / Stalknechten / Muil-
esel-drybers / en diergelijken Canallie / in de Rydplaats komen / on-
der de welke hy sig vermengde / terwylse malkander met vuisten en anderſins te keer gingen / en honderd impertinentien seiden / die ner-
gens anders als by sulken slag van volkse gehoord worden. Dit dede
den Graaf van Odimore / die levendig dooz dese buitenspoorigheden
geraakt was / op een sekeren dag besluiten / alle dit Canallie uit het
het Paleis te jagen / en Conti te verbieden daaz nooit weer in te
komen.

Zoo ras had men aan het Hof niet gemaekt / dat den Koning zoo
grooten afkeer van syn Gouverneur / als genegenheid voor Conti
had / of daaz waren vleyers die den Koning seiden / dat het schande-
lyk en onwaardig voor een Prins was / sig aan het welgevallen van
een ander te onderwerpen / en dat het de Souvereiniteit van een Koning
benadeeld was / hem dingen tegen syn sin voor te schryven. Alphonsus
vond zoo grooten smaakt in dit seggen / dat hy voortaan niets
meer doen wilde / ook selfs niet eeten nog dinken / voor dat men hem
Conti had weer gegeven : zoo dat men om een grooter onheil voor te
komen / genoodzaakt was hem weerom te laten komen / en den Ko-
ning met hem te laten leven na syn welgevallen.

Chans begonnen de divertissementen van het Rydschool weer aan
te hangen / en op dat het spel in allen deelen volmaakt sou zyn / zo voeg-
de hy by het geselschap van de Regerers / &c. nog dat van een deel Dog-
gen ; die men in den beginne maar alleen in het Rydschool liet beg-
ten / maar naderhand ook los / en op de groote plaats van het Pa-
leis lopen / daaz dan geen kleine disordre dooz dese beesten veroorz-
zaakt wierd. De vroudeurs vermeerden sig van alle kanten / zoo dat
het wel de gedaante van een Oorlog scheen te hebben / en hoe bloediger
dat dese Schoutwspelen waren / hoe grooter behagen dat 'er den Ko-
ning in betoonde.

Om ebentwel enig gebruik van het woeste humeur van Don Al-
phonsus / en insonderheid van syn groote begeerte tot begten te ma-
ken / zoo gaf men een Schermmeester / zijnde eenen Diego Gomez

de Figueredo. Maar ook dit was zoo wel te vergeefs als al het andere; om dat hy gedurig affecteerde / meer hzigten als bequaamheid te toonen; zynde dit de reden / waarom hy het laatste noit bekoemen kon.

In alle sodantge aanbullen als de Jongelingen in sijn tegenwoozdigheid op malkander deden / had hy het gzoofte vermaak / datse met poinjaazden na malkander toerpen / en wanneer 'er iemand gequest wierd / 't welk seer dikwils gebeurde / lagte hy daar ober / sig in genen deele bekrennen- de / om daar ober regt te doen.

Bedurende dit alles wierd den Infant / Don Pedro / in het appartement van de Koninginne opgebragt / die ondertusschen van de lessen die hem gegeven wierden / wel had konnen profiteren / indien hy door sijn oudste Broeder niet telkens was gestoozd geweest. Want desen Prins vermaakt scheppende / van geen andere dingen / als alleen van sijn divertissementen / tegen sijn jonger Broeder te spzeeken / of hem gedurig ober dese of gene baggatellen te querelleren; zoo was dit oorzaak dat zo wel den tijd van desen / als van genen verdozden wierd.

Den Koning nu sijn seftende jaaz bereikt hebbende / en Antony Contt volkomen in sijn gunst bebestigd zynde; zoo gaf sig desen / om te gelijk hy anderen in meer aansten te komen / uit booz een Ra- zaat van het Doozlugtige Huis van de Ventimiglias in Sicilien; niet tegenstaande dit zeggen op nferwes anders gezondbest was / als dat hy uit een plaats van de selbe naam / behoorende onder het gebied van de Republyke Genua / oorzpzonkelijk was.

Maaz de Koninginne aan de andere zjde stende / dat het gesag van den Gouverneur van den Koning haaz Zoon zoo merkelyk verminderd was / resfolbeerde den selven in een appartement te doen gaan / daaz hy meer beropderb zou zyn van het Canallie / 't welk hem tot hier toe beduzben had. Daaz-en-boven steldese om hem waaz te nemen / Don Jan de Silva, Marquis van Cobée / Groot Meester van het Huis des Konings; Garcio de Mello, sijn Groot Kamerling; de Graaf van Prada, Groot Stal-meester; en in sijn absentie / Don Diego de Lima, Dicomte van Villa Nova de Azebreira; Don Jan de Almeida, Meester van de Kaleer-kamer; Louis de Mello, Capitain van de Gardes; Louis de Vas Concellos; en Soufa, Graaf van Castel Melioz / eerste Edelman van de Kamer. Dese moesten beuzt om beuzt alle weken hy den Koning opwaagten / en die 't sijn beurt was op te passen / stiep in de Antichambze van den Koning / met het hoofd tegen de deur aan; en ober dag wierdense afgeloft door Don Vasco Mascaregnas, Graaf van Obidos; door Nuno de Mendoza, Graaf van Balderes; door Louis de Silva Tello, Graaf van Albet- ro; en door Franciscus Soufe Coutigne, Raadsheer van Staat / die tot Rome / in Frankryk / Holland / en Sweden / in Ambassade was getweest. Alle dese Heeren hadden seutels / om oberal in te konnen

Hy schepe sijn grootte ver- maak in gevegten die bloe- dig zyn. Don Pe- dro selve word hier door merkelyk belet, in sijn op- voedin- ge. Conty geeft sig verkeer- delyk uit voor een groot Edelman. Op wat maniere de Ko- ninne Don Al- phonus van alle dat Can- allie zoekt te verwy- deren.

Den Koning wil liever door de Kamer van de Garden gaan, die volcanallie is, als door de Antichambre, alwaar hy door den eersten Adel wierd op gewagt. Hy bediend sig van de alleronbandigste Paarden. Hy tergd een Stier, waar door hy in levens gevaar raakt. Zoekt 2 Burgers tot Lissabon over hoop te werpen. Attacqueert drie mannen op openlyke strate, en word gewond. word door de Koninginne,

gaan / maar stonden nogtans alle onder de ordres van den Graaf van Oemfres / Gouverneur des Konings.

Deze ordze wierd den sevendenden Augustus Anno 1660. uitgeboerd ; maar den Koning wilde den eersten dag niet dooz de Antichambze gaan / alwaaz hy van den eersten Adel van het gansche Koninkrijk wierd opgewagt / maar wilde lieber dooz de Zaal van de Gazdes gaan / die vol van allerhande Janhagel was : egter wierd hydaaz dooz eenigen tyd van het geselschap van Conrt afgehouden ; hoewel hy niet naliet / hem geburende die tijd teekenen uit de vensters tegeven / als ook aan die van synen aanschyn.

Den Koning onderdusschen had vermaak / de alleronbandigste Paazden te berypden ; de welke hy ook met meer geluk als bequaamheid pouffeerde : want hy gebruikte nog voorzigtigheid / nog retenuë ; en het schein of hy eer had boozgenomen sig selven den hals te bzeeken / als sig te divertireren.

Op zekeren dag / de Cagus tegen ober Alcantara met een Schutt gepasseert hebbende / zonder kennis van iemand van syn luden / tergd hy een Stier / die niet manqueerde syn Paazd te quetsen / en het Paazd sig selven gewond boelende / begon verbaazpke spzongen te doen / en wierp den Koning ter aazden ; die daaz dooz zoo onthufft wierd / dat men hem zonder bier of biff aderlatingen niet weer te regt kon bzingen.

Op een andere avond na Lissabon kerende / en twee Burgers te paazd siende / sette hy 'er met het zyne met een volle toom op aan / met booznemen om haaz overhoop te werpen ; maar dit booznemen mislukte zynde ; greep hy na syn begen / en zoude haaz buiten twyffel misshandelt hebben / indien de Groot-Jager Meester niet was tuffen beiden gekomen.

Op een andere tijd met het inbalken van de nacht / terwijl hy naa stambouwen waagte / om Doggen te gaan sien / die in het Habiciaat van de Jesuiten waren / kreeg hy van syn Paazd / en niet tegenstaande hy gelaazt en gespoozt was / zoo dwaalde hy nogtans langs de straten / en dzte mannen hem ontmoetende / sloeg hy de hand aan den desen / en attaqueerde de selve ; en dese sig te weer stellende / zoo gaf den eenen / zonder te weeten wie hy booz had / hem een stoot in syn lenden / dat hy ter aazden biel / waazna de andere haren weg gingen.

Alle dese buitenspoorigheden / zoo onwaazdig booz een Koning / verplichten de Koninginne en den Raad van Staten / hem te vertoonen / dat hy sig in 't toekomende beeter behoorde te wagten / en meer zorge booz syn Persoon / en booz zyn Koninkrijk te dragen / als hy tot hier toe gedaan hadde. Men bediende sig / om dese Remonstrantien aan hem te doen / van Don Nuno Alvares Pereira, Hertog van Cadabal / Marquis van Fereire / en Graaf van Centugal / &c.

Maaz alles wat men tegen Don Alphonfus zou mogen seggen / was niet

gedragte houden.

niet bequaam / om de onbandigheid van sijn jeugd / enden loop van sijn Maart te
 buitenspoortigheden te stuiten. En alzoo den Fidalgue, die / als ge- vergeefs,
 segd is / op sijn tijd de wacht hadde / 's avonds nooit ging eeten / booz
 dat den Koning te bed was / of immers dat hy 't sig in beelde : zoo
 nam den desen die tijd waaz / en wapende zig van het hoofd tot de Loopt
 boeten. Het welke gedaan zynde / zoo ging hy stilletjes den Tuin uit / met het
 bergeselschapt met de beide Contis / en met andere Ligtmissen. Op ergste ca-
 dese wyse krusste men de gansche Stad door / met het ergste ca- nallie
 nallie ; men sloop in de ergste hoere- kotten dese 'er te vinden wa- 's nagts
 ren / en boerde dese Dames zelfs mee na het Paleis. Don Alphons- langs de
 sus boben alle / pretendeerde in dit slag van vermakelijsheden uit straten,
 te munten ; maaz dit eigenste was het dat hem met der tijd verdragt en be-
 maakte / of hy 'er wel bequaam toe was ; alzoo 't niet ligt te presu- dryft
 meren is / dat hy met zoo beele van dese beide sou hebben omgegaan / en dat honderd
 niet eene van allen sijn swaakheid sou bezraden hebben. Het ergste van allen buiten
 was / dat dese buitenspoortigheden telkens met quade rencontres ber- spoorig-
 geselschapt waren / waaz van des anderen daags de gansche Stad ber- heden.
 buld was. En in zoodanigen ontmoetinge was het / dat het pistool van Wat hem
 den Koning verselde / het welke hy op den Heer Martinus Corree defa, van sijn
 Dicomte van Affera / meende los te bzanden. onver-
 moge

De Koninginne meenende wel te doen / zocht hem te verplichten / verdragt
 dat hy zig by de publyke audientien sou laten vinden / en in de maakte ?
 Raadsbergaderingen assistieren ; maaz sijn Favoriten maakten hem dese Geeft
 besigheden onsmakelyk / deden hem sijn boozgaande appartement Conti
 teren / en bzagten hem zoo bezre dat hy aan Conti een appartement een eigen
 in het Paleis gaf / gemeenschap hebbende met dat gene waaz in den Apparte-
 Koning was. Den Koning maakte hem verbolgens Ridder del Ha- ment in
 bito de Christo , dat is / van de ordze van Christus ; en Edelman van het Hof,
 sijn Kamer. Daar-en-boven gaf hy hem een Quinte , en een Com- en maakt
 manderie / beneffens andere aansienlyke Chazges en gunstbewoefin- hem Rid-
 gen. Ook gaf hy sijn Broeder / Jan Conti, een aansienlyk beneficie. der, en
 Edelman

Van die tijd af aan begon al de wereld sijn Hof by Conti te van sijn
 maken / en de Koninginne zelfs was genoodsaakt haaz toeblugt by Kamer.
 hem te nemen. Ieder

Den Koning na Obidos spynde gegaan / om de Baden te gebruiken / maakt
 in plaats van zig daar van te bedienen / zoo gaf hy sig over aan zoo syn Hof
 beel insolentien / wreed- en baldadigheden / dat ieder sijn ontmoetinge by Conti.
 myden / en booz hem blugten moest ; en de rest / om veitiger te zyn Insolent-
 zig booz hem opstoot. En eindelyk het eenigste plegtanker / waaz, buiten
 door hy tot hiertoe nog eenigzins tegen gehouden was / gebzookten spoorig-
 zynde ; 'k wil seggen dat den Graaf van Odunire / omtrent het mid- heden
 den van de Maazt / overleden was ; zoo hield hy perk nog paal in van den
 geen van al sijn buitenspoortigheden. Koning

Dese en diergelyke deden de gedagten by de Koninginne weer ber- gepleegt
 nieuwen / van namentlyk den Infant Don Pedro tot Prins te doen tot Obi-
 dos.

Al het welk de gedagten by de Koningin de ver. nieuwen, om Don Pedro op den Troon te helpen. Welke Don Pedro van hem afsonderd, den syn eigen Hofhoudinge geeft. Dat van sommige qualyk word ge. duid; waar door het Hof van Don Pedro ver. minderd.

berklaren / en hem by een gunstige gelegenheid in de plaats van syn Broeder te stellen / ten einde sy zig selven van den last van de Regeeringe ontheffen mogt. Maar de zaak in den Raad van Staten overwogen zynde / zoo wierden dese dingen booz het tegenwoordige uitgesteld.

Maar de Koninginne ondertusschen bemerkende / dat Don Alphonfus zig van tijd tot tijd onbequamer tot de Regeeringe maakte / besloot Don Pedro van hem af te scheiden : hem gevende tot dien einde een Huis / dat syn rang / en de verwagtinge die men van hem had / waardig was. Men prepareerde dan / op ordre van de Koninginne / het Paleis van Christoffel de Moura, Marquis van Castel-Rodrigz / booz Don Pedro : zynde gelegen aan den oever van de Tagus / een weinig beneden het Paleis van den Koning. En men gaf hem / om syn Huis te formieren / Martinus Alphonfus de Mello, Graaf van S. Laurentius / die Gouverneur in de Provincie van Alentejo en Algarven was geweest ; de Graaf van Soure, die Ambassadeur in Frankryk was geweest / en dan te booren in de Provincie van Alentejo gecommandeert had; Ruy de Moura Tellez, Don Rodrigo de Menezes; Georgius de Mello, en Joan Nugne de Acogne, die naderhand Graaf van St. Vincent / en Dicerop van Goa werd. Booz syn Almosenter verkoos men Rodrigo de Acogne de Saldagne; en tot syn Secretaris / Antony de Tanarez.

Ma dat de Koninginne alle dese bediende had geseemd / en een ieder van haaz syn functien boozgeschreeven / verspreide sig het gerugt dat sy hem boven dien nog een Gouverneur geven wilde. Sommige die geen behagen in dese dingen / diese nieuwigheden noemden / nog in zo grooten bevestiginge van Don Pedro / hadden / bedienden zig van dese preterten / om den Koning te overreden / dat men syn Broeder in syn plaats wou stellen; dat het den Koning / en geensins de Koninginne toequam / om het Huis van Don Pedro op te regten; dien 'r niet en paste zoo veel Officiers / en van zoo grooten aanzien te hebben. Dit misbertroutwen aan de zyde van den Koning wierd zoo haast niet bekend / of het Hof van Don Pedro verminderde merkelyk / en syn Paleis wierd van ieder een verlaten : maar hoe minder men syn Hof by Don Pedro maakte / hoe meer hy zig evertueerde om het syne by den Koning te maken.

De Koninginne soekt sig van de Regeeringe te ontslaan. Het welke door den Raad.

Maar het quade gedrag van den Koning van dag tot dag vermeerde. rende / ende Koninginne beginnende te wanhoopen / haaz booznemen met haaz songer Zoon in 't werk te konnen stellen; nam booz de Regeeringe in handen van den Koning over te geven / en zig verbolgens te retireren. Maar den Raad stelde zig hier tegen / vertoonende aan de Koninginne / dat nademaal sy / als Moeder en Regente / dooz middel van reederheid en gesag / niets op het gemoed van haaz Zoon / Don Alphonfus / had konnen verhoopen / hoe veel te minder syn Onderdanen hem dan souden konnen weethouden / die verpligt waren hem te gehoor.

gehoosamen ; dat de Koninginne / eerste de Regeeringe ober gaf / ten van Sta-
 minsten de goedheid had / van alle die quade Raadslieden / met de ten word
 welke den Koning omcingseld was / te doen vertrekken : op dat / tegen
 wanneer met den Koning alleen te doen hadden / sy hem te beter gesproo-
 tot het waaznemen van de belangens van syn Koningryk mogten be- ken.
 wegen.

De Koninginne bond sig verpligt het oordeel van dese liuden op te Die even
 volgen / en men besloot dat men de Staten van het Koningryk soude wel re-
 beropen. Maar wanneer men begon te overwegen / dat het selve solveer,
 als nog in langen tyd niet geschieden konde / en dat ondertussen het met be-
 gebaaz prefferde zoo oordeelde men booz dit maal genoeg te zyn / dat willigin-
 men den Raad van Staten / den Adel / en de Magistraat van Lis- ge van
 sabon / conboceerde ; en dat men in die tyd wanneer dese vergaderinge den Raad
 by malkander was / en wanneer den Koning en de Koninginne by het van sta-
 waaznemen van de Depêches assisteerden / zig van die gene versee- ten &c.
 keren sou / die men oordeelde dat aan dese quade raadgevingen schul- sig van
 dig waren. Raads-
 liuden,

Men communiceerde dit booznemen aan den Marquis van Govée en van Don
 Marialve ; aan Don Franciscus de Soto Major , Bisschop van Caz- Alphon
 gua ; aan de Graven van St. Laurentius , en Soure ; aan Don Ro- fus te ver-
 drigo de Menezes ; aan Georgius de Mello ; aan Doctor Nicolaus de sekeren.
 Montegro ; aan den Secretaris van Staat , Pedro Vieyra de la Sylva ; Aan we
 aan den Vader Antony Vieyra , Jesuit ; en aan veel andere van de dit voor-
 partje van de Koninginne en Don Pedro. nemen

Conti ondertussen ; 't sy dat hy 'er eenige kennis van had / of dat verder
 hy iets vreesde ; sy nooit uit het Paleis als met den Koning / of wierd
 wel voorszyn zijnde van een sterk geselschap ; inboegen dat men ge- meê ge-
 noodsaakt was / ober alle consideratien heen te stappen / en hem in het deeld ?
 Paleis selve gevangen te nemen. Conti

Om dit booznemen te gemakkelijker in 't werk te stellen / verboeg- hier van
 den sig op een Saturdag ogtent ; terwyl den Koning en de Koninginne kennis-
 met het afdoen van sommige Depêches besig waren ; den Hertog van krygen-
 Cadaval , Louis de Mello , Capitein van de Poorte / en syn Zoon / de, gaat
 Manuel de Mello , vergeselschapt met Manuel Vaz de Orta Osorio , Cri- noot uit
 mineele Regter van het Hof ; in een plaats beneden het appazement het Pa-
 van den Koning. leis , als
 wel ge-

Terwyl den Hertog van Cadabal besig was / met ordze aan som- wapend.
 mige van de Garde te geven / datse niemand in of uit souden laten. Het wek-
 zoo waren Louis de Mello en sijn Zoon na boven gegaan : de welke ke haar
 Conti in de eerste van de twee Antichambers van den Koning ziende/ nood-
 riepen ; waar is den Hertog van Cadaval ? Conti dese woorden hoo- zaakt,
 rende / begon te vreesen / en sloot zig zelven in de tweede Anti- hem in
 chamber. het Paleis

Op dit ogenblik quam den Hertog van Cadabal / en meende met selve ge-
 sijn sleutel de deur van de Antichamber te openen / maar hy bevond gevan-
 gente

dat het slot van binnen / door de sleutel van Conti beleimmerd was / als hebbende hy de selve van sijn zyde in het eigenste slot gestoken. Den Hertog dan lange te vergeefs geklopt en gebeden hebbende / dat men zou open doen / en vreesende dat Conti sig salveren mogt / door een deur die gemeenschap met het appartement van de Koninginne had / zo liep Manuel de Mello derwaarts / om sig daaz van te verzeekeren; terwijl den Hertog / over de terrasse gaande / Conti gebaaaz wierd / die besig was om door de ertalen van een venster te klimmen : nemende den Hertog de moeite / van hem by sijn haren te grepen.

Conti vzaagde / waazom men zulken geweld pleegde / en of men hem wilde dooden. Den Hertog antwoorde / dat het door ordze van den Koning was / maaz dat men 't op sijn leven niet had toegelegd. Den Hertog liet hem dan los / om dat hy beloofde / de deure van de Antichambre te zullen open doen : maaz los zynde / vergat hy sijn beloften / zoo dat men naa hplen en breek - pfers om moest sien.

Den Graaf van Castel Melloz / ondezregt zynde van 't geen in het Palets omging / liep naa de kamer van de Depeches / om 'er den Koning van te adverteren. Maaz bindende dat de deure geslooten was / nam hy een anderen weg / om 'er van een andere zyde in te komen; en den Hertog met Conti in mantere voozschrebe besig bindende / berispte hy den selven wel ernstelijc / en seide hem sommige thogquante woorden; onder andere dat hy het Palets van den Koning geweld aan dede / 't welc een geheelligde plaats / en een vellige toeblygt door alle die in 't selve waren / behoorde te wesen. Ondertusschen kon den Graaf zoo weinig door desen weg / als door de voozgaande / by den Koning komen / om hem van 't gepasseerde te ondezregten.

Wanneer nu de hplen en breek-pfers gekomen waren / en dat men gereed was de deure met geweld te openen / zoo seide men nogmaals regen Conti / dat hy aldien hy wagte om sig ober te geben / tot dat men de deure had open gebroken / hy niet hoefde te gedenken / dat 'er leven of uitkomst booz hem te verwagten was; het welke hem dan verpligte / sig zonder te dzalen ober te geben.

Conti, en sommige van sijn Complicen, gevangen genomen, en aanslonts na Brasilien gezonden.

In het uitgaan wierd hy van den Drobboost vast gehouden / en daaz na kreeg men Balthasar Rodrigo de Matos, Knecht van de Garzerobbe / en men leidese alle beide oberde terrazse na de plaats daaz de Schepen aanleggen / en dedese in een Bark gaan / de welke haaz na een Schip vragt / dat gereed lag om na Brasilien te varen.

Men verzeekerde sig ook van Jan de Matos, en Francisco Bernardo Taveira; de eene berugt van wegen de Stieren gebedten / en de andere confidant van de secreete debauches van den Koning : maaz alle beide seer bemind van den Koning. Ook greep men van gelijken Jan Conti, Broeber van Anronp. Van dese vijf gebangens / die men na Brasilien wilde voeren / wierd Balthasar Rodrigo de Matos weer aant land